

(Политика, 01.02.2009)

Америчко-српски односи су „мултидимензионални и успешни” истиче амерички амбасадор у Србији Камерон Мантер у интервјуу „Политици”, али одмах после тога каже да је забринут што нова влада фокусира српско-америчке односе само на проблем Косова.

– Косово је само један елемент наших мултидимензионалних односа који су веома добри. Они укључују наш програм помоћи, развијен војни дијалог и веома јасну сарадњу ради постизања дугорочне безбедности целог региона Балкана. Ту су и културни програм и програм размене у току којег доста младих Срба одлази у САД, али бих волео да видим и да више младих Американаца долази у Србију. Имамо много ствари које функционишу, па се надамо да ће се ваша влада окренути више ка позитивним темама, а не пренаглашавању тема из прошлости.

Да ли је могуће у будућности помирити српско и америчко виђење проблема Косова?

Проблем Косова је завршен, јер је решен проблем статуса. Према мом мишљењу, поновно отварање питања статуса Косова није реално. Руководства Републике Србије и Републике Косово би требало да разговарају као пријатељски суседи и да решавају проблеме најбоље што могу и ми ћемо то поздравити. Али, питање статуса је закључено и мислим да око тога не можемо да се сложимо. Радујем се дану када ћемо с пријатељима у Влади Србије моћи да се посветимо конкретним проблемима у региону, било да је реч о економији, безбедности или култури. У том погледу сам оптимиста.

Да ли мислите да су Срби на Косову безбедни и да могу да се надају пристојној будућности?

Са оптимизмом гледам на будућност Срба који живе на Косову, али сам оптимиста и кад је реч о будућности Албанаца на Косову. С водећим европским државама посветили смо се томе да ситуација на Косову и Срби на Косову буду безбедни, али и да кроз различите институције створимо економске услове да Косово као ентитет економски ојача како би било боље како Србима који су тамо остали, тако и онима који планирају да се врате.

Радимо и на културном идентитету Републике Косово као мултиетничке државе. Знам да у том погледу има много критика, али то је нешто што ми у САД схватамо веома озбиљно и инсистираћемо на стварању толерантне атмосфере и мултиетничког друштва.

Међутим, стварање Косовских безбедносних снага је узнемирило Србе?

Мислимо да мултиетничке Косовске безбедносне снаге неће бити проблем јер ће обезбедити сигурност људима који живе у Републици Косово, било да су Срби или Албанци. Оне су лако наоружане и неће бити проблем и претња било коме у региону. Чврсто верујемо да је то позитиван корак на Косову и да то није нешто због чега Србија мора да се брине.

Да ли ће представници САД на Косову истрајати у инсистирању да косовске власти примене План УН од шест тачака?

Фокусирамо се на већи број проблема као што су царина, границе, културна баштина, тако да наш рад није само лимитиран на шест проблема. Тај процес води Еулекс, а подржава га УН и уз нашу сарадњу. Надамо се да кроз институције Еулекса можемо да помогнемо у решавању дневних проблема, при чему видимо да Влада Србије у томе може да има позитивну улогу и то поздрављамо. На дуге стазе желимо да напредују и Србија и Косово. Полазимо од тога да ће бити веома тешко за Србију да прође кроз реформе и уђе у ЕУ, уколико и остале балканске државе не учине исто. То значи да смо сви зависни од напретка Босне, напретка Македонија и напретка Косова. Допринос Србије напретку Косова је допринос напретку целог региона.

Осим Косова, да ли постоје друга суштинска неслагања између наше две државе?

Нема их, али постоје услови за побољшања у економској и културној сарадњи, а затим и областима које ће овде бити веома важне, а то су енергетска и еколошка политика које су веома важне за приступање ЕУ. Амерички бизнис у Србији много ради на томе да заштити радна места и верујем да, упркос тешкоћама које предстоје, ни „Филип Морис“ ни „Ју-Ес стил“, нити неке друге америчке компаније које су у Србији, не желе да се одавде повуку. Оне су овде успешне и део су наше посвећености Србији и њеној будућности.

Колико је случај Миладина Ковачевића препрека у нашим билатералним односима?

То је озбиљан проблем, којем ми озбиљно приступамо. Уверени смо да ће на крају правда бити задовољена. Мислим да имамо веома коректне и отворене односе с вашим Министарством правде и захвални смо што с њима радимо да на задовољство обе стране нађемо решење.

Недавно сте поменули могућу америчку помоћ безбедносним агенцијама Србије. На какву помоћ сте мислили?

Поносни смо на нашу помоћ безбедносним институцијама овде јер верујемо да ефикасне безбедносне снаге дају могућност овој земљи да се, као будућа чланица Европске уније, развија онако како треба. На пример, радимо с пограничном полицијом, дајући им опрему и обуку јер желимо да ваши професионалци још успешније сузбијају кријумчарење наркотика, људи и осталих ствари. Осим тога, сарађујемо и са осталим деловима ваше полиције како бисмо осигурали да они буду професионалнији и обучени и да поштују устав, потом сарађујемо с вашим судством, а на крају сарађујемо и с Војском Србије.

Сигурност ваше земље зависи од професионалности ваших војника, који су иначе сјајни. Некима од њих омогућавамо краткорочно и дугорочно школовање у САД, јер ми то видимо као инвестицију у вашу будућност као земље која не брине само за безбедност својих грађана, већ и за безбедност грађана суседних држава у региону. Србија има водећу улогу, али и водећу одговорност на Балкану да осигура да се људи овде, али и њихови суседи, осећају безбедно. Уверени смо да руководство ваше војске има визију о томе која је улога српске војске не само у региону већ и на глобалном нивоу.

Како коментаришете то што је Србија, с једне стране, прогласила војну неутралност, а да је западне земље, с друге стране, виде као будућу чланицу НАТО?

Да, ми видимо Србију као потенцијалну чланицу НАТО. Мислимо да је Србија земља с веома богатом војном традицијом и професионализмом, као и великим војним талентом. Тај таленат би требало искористити за безбедност региона. Знамо да је Србија прогласила војну неутралност, али се надамо да ће политичко и војно руководство изабрати да сарађује с чланицама НАТО и европским државама које деле заједничке вредности, како бисмо осигурали безбедност у будућности. Признајем да то није нешто чему актуелна влада стреми, али надамо се да ћемо у будућности радити на томе.

Да ли америчке безбедносне и обавештајне службе учествују у напорима Србије да лоцира и ухвати генерала Ратка Младића и остале хашке оптуженике?

Веома је важно да Младић буде ухваћен и то из много разлога. Уколико добијемо било какву информацију о Младићу ми је поделимо с вама.

Да ли у томе овде учествују и неки амерички агенти?

Не знам, али ћу вам рећи да уколико амерички обавештајци било где на свету дођу до неке информације о Младићу, ми ћемо је поделити с вама.

Да ли мислите да се однос људи у Србији према САД и Американцима променио од прошле године у ово време?

Прошле године у ово доба налазили смо се у веома напетом периоду. Очигледно је да је ситуација данас боља. Чак и у најгорим данима, када је проглашена независност Републике Косово и у току напада на амбасаду, људи у Србији су генерално били пријатни и пријатељски настројени према људима у амбасади и Американцима који су у посети. Та суштинска веза није била угрожена ни у време да када смо на политичком нивоу имали озбиљна размимоилажења. Људи које срећем широм Србије су пријатељски расположени и веома сам им захвалан на томе.

Има ли изгледа за јачање економских веза између Србије и САД, с обзиром на глобалну економску кризу?

Представници америчких компанија у Србији су ми више пута рекли да су срећни и задовољни што раде овде. Али, будимо искрени, ово је веома тешко време, при чему не мислим да смо дотакли дно – хоћу рећи да ће бити још теже. Моја порука је да све ово морамо да схватимо озбиљно, тако да ће бити веома тешко остварење многих мојих нада за директне инвестиције и ојачавање економских веза, јер компаније широм света успоравају своје активности.

Кључ је да ли ће српска влада наставити да предузима болне реформске кораке како би привреду учинила што атрактивнијом за инвеститоре када се прилике нормализују. Неопходно је да они буду сигурни да уговорно право функционише, да странци који купе земљу могу да рачунају да ће бити стварни поседници те имовине, да њихови партнери у Србији послују по истим правилима као и остали партнери у Европи и свету. Укратко, предстоји тежак период, али је то прилика за владу да настави институционалне реформе и усвоји законе који ће ову земљу учинити конкурентнијом.

Гасним споразумом Србија је успоставила чврсте економске везе с Русијом. Да ли је то проблем за САД?

Енергетска зависност је проблема за свакога у Европи. Недавна криза између Русије и Украјине показала нам је да су различити извори енергије кључни елеменат за сваку земљу у Европи, а то укључује и Србију. Рекао бих да је мудра политике било које европске владе да не буде у ситуацији да затвори фабрике и да се људи смрзавају због једног снабдевача који не може да вас из било каквог разлога снабдева. Из тог разлога, желимо да радимо с нашим европским пријатељима на енергетској независности од било ког извора и због тога је на нама и вама да радимо да нађемо и алтернативне изворе енергије.

Нова државна секретарка Хилари Клинтон најавила је да ће САД убудуће користити „паметну моћ”. Шта то значи?

Јасно је да постоји нова атмосфера у Вашингтону, атмосфера у којој желимо да чујемо

О Косову не можемо да се сложимо, у свему другом успешно сарађујемо

Пише: Камерон Мантер
понедељак, 02 фебруар 2009 02:04

наше пријатеље, да радимо с њима на заједничким проблемима, да радимо кроз мултилатералне институције више него што смо то чинили у прошлости. За нас ће кључно бити да мислимо и радимо регионално, тако тако да ни политика према Србији или према Косову није комплетна све док не постоји политика према целом Балкану. Да заједно радимо да ограничимо тензије у региону јер је то у заједничком интересу. Надам се да ће паметна моћ радити у том правцу, али дајте нам мало времена.

(Разговарао: Ненад Радичевић)